

שגשוג הממלכה - בניית בית המלך ומפעלי בנייה נוספים

פרק ז', פסוקים א'-י"ב

כיצד תרמו מפעלי הבנייה הרבים לביסוס מלכותו של שלמה?

בד בבד עם בניית המקדש, בנה שלמה את בית המלך. לבית המלך, שבנייתו נמשכה 13 שנה, היו כמה אולמות גדולים: **בית יער הלבנון** - מעין מעון קיץ למלכים, עם חלונות רבים, שהיה מיועד למנוחת המלכים. הוא כונה "יער הלבנון" כיון שהיה בנוי מטורי עצי ארז שהובאו מלבנון (רד"ק). **אולם העמודים** - בית שהיה בנוי על עמודים, ושימש מבואת כניסה (רש"י). **אולם הכיסא הוא אולם המשפט** - שם ישב המלך בשופטו את ישראל (אברבנאל). **ביתו הפרטי של שלמה** - הוקם בחצר פנימית מאחורי אולם המשפט בבית העמודים (מצודת דוד). ובנוסף - בנה שלמה לבת פרעה בית משלה, ומכך לומדים על מעמדה הרם בתוך חצר המלוכה.

פרק ט', פסוקים ט"ו-כ"ב

מלבד בניית בית המקדש ובית המלך, יזם שלמה מפעלי בנייה רבים בארץ ישראל כולה. שלמה בנה שלוש ערים מרכזיות ששכנו לאורכה של "דרך הים" - את חצור, מגידו וגזר (פסוק ט"ו), ובנוסף להן, בנה עוד שלוש ערים נוספות. מלבד הערים המוזכרות, בנה שלמה ערים בכל רחבי הממלכה ששימשו את ממלכתו למטרות שונות: **ערי מסכנות** - ערי מנהל ובהן מחסנים (מסכנות מלשון סוכנות). **ערי הרכב** - ערים שחננו בהן מרכבות המלחמה. **ערי הפרשים** - ערים שחננו בהן הסוסים. בפסוק י"ט, מוזכר הביטוי 'חֶשֶׁק שְׁלֹמֹה'. משמעות הביטוי היא שלשלמה הייתה היכולת לבנות כל מה שחפץ. על פי פסוקים כ'-כ"ב, במפעלי הבנייה השתתפו צאצאי העמים שנותרו בארץ שאינם מבני ישראל (האמורי, החיתי ועוד). ביחידה הבאה נעסוק בהשלכות של הבנייה המרובה שבנה שלמה בממלכתו.

הצעות הוראה:

1. בניית בית המלך - פרק ז' פסוקים א'-י"ב

- התלמידים יקראו פרק ז' פסוקים א'-י"ב, ויסמנו בפסוקים את כל מפעלי הבנייה והאולמות שבנה שלמה ומתוארים בפסוקים:
- בית יער הלבנון
- אולם העמודים
- אולם הכיסא

- ביתו הפרטי של שלמה
- בית בת פרעה
- מה הם המבנים והאולמות שבנה שלמה?
התלמידים יתאימו בין שם המבנה/האולם להסבר עליו:
בית יער הלבנון - מעין מעון קיץ למלכים, עם חלונות רבים, שהיה מיועד למנוחת המלכים. הוא כונה "יער הלבנון" כיוון שהיה בנוי מטורי עצי ארז שהובאו מלבנון.
אולם העמודים - בית הבנוי על עמודים, ששימש מבואת כניסה.
אולם הכיסא הוא אולם המשפט - שם ישב המלך בשופטו את ישראל.
ביתו הפרטי של שלמה - הוקם בחצר פנימית מאחורי אולם המשפט בבית העמודים.
בית בת פרעה - בית מיוחד לבת פרעה, אשת שלמה. מלמד על מעמדה הרם בתוך חצר המלוכה.
- על פי הפסוקים, מאילו חומרים בנה שלמה את כל המבנים והאולמות?

2. פרק ט', פסוקים ט"ו-כ"ב

- מלבד בניית בית המקדש ובית המלך, יזם שלמה מפעלי בנייה רבים בארץ.
התלמידים יקראו פרק ט' פסוקים ט"ו-כ"ב ויענו על השאלות הבאות:
- מהם שמות הערים שבנה שלמה ושמזכרות בפסוקים?
 - זהו במפה את הערים שבנה שלמה, על פי המסופר בפסוקים.
 - זו ההזדמנות להסביר לתלמידים על 'דרך הים':

דרך הים היא דרך בין־לאומית עתיקה שחיברה את מצרים מדרום עם מסופוטמיה בצפון (ארצות הפרת והחידקל: ממלכות מצפון־מזרח לארץ ישראל, כמו, ארם, אשור, בבל). הדרך עברה בארץ ישראל, ובכך הפכה את ארץ ישראל לנתיב מעבר מרכזי בין הממלכות הגדולות ששלטו באזור.

- שלמה בנה שלוש ערים מרכזיות על דרך הים.
נבקש מהתלמידים להסביר מה חשיבות מיקומן של שלוש ערים אלו.
- בפסוקים מוזכרות ערים נוספות שבנה שלמה לצורך מטרות שונות, ללא אזכור שמן. מהן הערים ומהי מטרתן?
זו הזדמנות להסביר שכאשר כתוב בתנ"ך שמישהו בנה עיר, אין הכוונה לבניית עיר חדשה לגמרי, אלא פעמים רבות הכוונה שהוא בנה עיר קיימת מחדש, הרחיב את תחומי העיר ועוד.